

ביטוח לאומי - טיפים נבחרים

מאת: מנחם כהן, עו"ד (רו"ח), כלכלן ומוסמך למינהל עסקים - יצחק אילוז, רו"ח

1. הכנסות פסיביות

1.1 הכנסה פסיבית הנמוכה מ-25% מהשכר הממוצע

הכנסה פסיבית הנמוכה מ-25% מהשכר הממוצע אינה חייבת בדמי ביטוח בהתאם לסעיף 1א)348 לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995 (להלן - חוק הביטוח הלאומי, או החוק).

יש לשים לב לכך שהכנסה מהשכרת נכס בבעלות שני בני הזוג המבוטחים, תיזקף מחצית לבעל ומחצית לאישה לצורכי החוק ומשכך יזכו שניהם יחד לשתי מנות של פטור¹.

1.2 הכנסה ממשלח יד שתיחשב להכנסה פסיבית

גם הכנסה ממשלח יד יכולה להיחשב כהכנסה פסיבית אם היא נמוכה מ-50% מהשכר הממוצע ומספר השעות שעסק בה המבוטח לא עלתה על 12 שעות לשבוע. לפיכך, בעל מקצוע חופשי, כגון רופא, עורך דין, מהנדס וכיו"צ, שעובד כשכיר ומועסק כעצמאי פחות מ-12 שעות בשבוע ומרוויח פחות מ-50% מהשכר הממוצע כעצמאי לא ייכנס לגדר "עובד עצמאי". על הכנסה כאמור עד גובה 25% מהשכר הממוצע שתיחשב להכנסה פסיבית יהיה פטור מתשלום דמי ביטוח בהתאם לסעיף 1א)348 לחוק.

1.3 אישה נשואה שאיננה שכירה או עצמאית

הכנסות פסיביות אצל אישה נשואה שאיננה שכירה או עצמאית ובתור שכזו אינה מבוטחת בזכות עצמה, אלא בזכות בעלה, פטורות מדמי ביטוח. חשוב שהכנסותיה לא ייחשבו להכנסה ממשלח יד². אם הנכס המושכר על ידי בני הזוג רשום רק על שמה, זכאית היא לפטור מדמי ביטוח ללא הגבלת תקרה³.

¹ ראו הרחבה בנושא: "הכנסות פטורות מדמי ביטוח" מ' כהן י' אילוז אוגדן **תכנוני מס** עמ' 308 והאתר המשפטי **מסטקס**.
² בהקשר זה יש לציין, שאם האישה מקבלת דמי שכירות גבוהים מנכס שקיבלה בירושה והיא מעוניינת עדיין לעסוק במשלח יד מבלי שהדבר יחייבה בדמי ביטוח, היא יכולה להרוויח ממשלח ידה סכום שאינו עולה על 50% מהשכר הממוצע, בעיסוק שאינו עולה על 12 שעות בשבוע. אם תבקש לעבוד כשכירה ולו בסכום זעום, כל התבנית של אי חובב בדמי ביטוח על ההכנסות הפסיביות תתמוסס במחוי יד. יש לשים לב להבחנה בין הכנסה ממשלח יד לבין הכנסה פסיבית, למשל בנוגע לאבחנה בין קבלת תמלוגים ושכר סופרים. ראו הרחבה בנושא: "הכנסות פטורות מדמי ביטוח" מ' כהן י' אילוז אוגדן **תכנוני מס** עמ' 312 לגבי השאלה: "כיצד הופכים הכנסה אקטיבית לפסיבית" והאתר המשפטי **מסטקס**.

³ הרחבה ראו בנושא: "הכנסות פטורות מדמי ביטוח" מ' כהן י' אילוז אוגדן **תכנוני מס** עמ' 310 והאתר המשפטי **מסטקס**.

1.4 דחיית קבלת הכנסות פסיביות אל מעבר לגיל הפרישה

מי שהגיע לגיל פרישה, בין שהוא מקבל קצבת זקנה ובין אם לאו, פטור מדמי ביטוח על הכנסות פסיביות. מי שידחה קבלת הכנסות פסיביות לאחר גיל פרישה יהיה פטור בעת קבלתן מדמי ביטוח.¹

1.5 הסבת הכנסה פסיבית אל מי שפטור מתשלום דמי ביטוח

אם הנסיבות מאפשרות להסב הכנסות פסיביות אל מי שאינו חייב לגביהן בדמי ביטוח, הרי ככל שהדבר ניתן יחסוך הדבר בדמי ביטוח. היעד להסבה הוא מבוגרים מעל גיל פרישה, אישה נשואה, קטינים ונכים (לפי סעיפים 200 ו-351(ד) לחוק הביטוח הלאומי).²

2. שימוש בחברה לויסות משכורת בעל השליטה

2.1 משיכת משכורות נמוכות בחברה

אם בעל השליטה בחברה ימשוך משכורות נמוכות, ייחסכו ממנו דמי ביטוח על כלל הרווחים (עד לסכום התקרה החייבת בדמי ביטוח לאומי). במועד מאוחר יותר יכול הוא למשוך את הרווחים בצורת דיבידנד. חיסכון זה בדמי ביטוח הוא **ממשי וסופי** ולא יידרש עוד לשלם דמי ביטוח על רווחים שימשוך בעתיד בצורת דיבידנד, בהתאם לסעיף 350(א)(6) לחוק.

2.2 משכורות בגיל הזקנה המותנה

בעל שליטה בחברה, שהגיע לגיל הזקנה המותנה (בגבר: 70-67; באישה 62 - סמוך לגיל 70) יכול לווסת משכורת שלו ו/או של בת זוגו באופן שלא יחרגו מההכנסה המרבית לעניין סעיף 245 ובצורה זו יוכלו לקבל קצבת זקנה. עם הגיעם לגיל הזקנה המוחלט (גיל 70), יוכלו למשוך באופן חופשי משכורות מהחברה מתוך אותם רווחים שדחה את משיכתם כמשכורת מבלי שהדבר יקטין את קצבת הזקנה מהמוסד לביטוח לאומי.³

3. המרת רווח פירותי להוני

כידוע, רווח הון ושבח מקרקעין אינם חייבים בדמי ביטוח (וגם חלה לגביהם הקלה במס שמשתלם בדרך כלל עד תקרה של 25%). משכך, ככל שהנסיבות מאפשרות להפוך רווח פירותי לרווח הוני יחול פטור מדמי ביטוח. כך למשל הדבר נכון לגבי בחירת מסלול הוני בהקצאת מניות לפי סעיף 102 לפקודה, פיצוי בגין הפרת הסכם, הגדלת מחיר הנכס במקום מכירתו באשראי עם ריבית (הריבית היא הכנסה פירוטית).⁴

¹ ראו הרחבה בנושא: "הכנסות פטורות מדמי ביטוח" מ' כהן י' אילוז אוגדן **תכנוני מס** עמ' 308 שם בפסיקה 3.4 "הכנסה פסיבית מעל גיל פרישה" והאתר המשפטי **מסטקס**.

² ראו הרחבה בנושא: "הסבת הכנסה פסיבית אל מי שפטור מתשלום דמי ביטוח" מ' כהן י' אילוז אוגדן **תכנוני מס** עמ' 341 והאתר המשפטי **מסטקס**.

³ ראו הנושא: "השפעת גובה השכר על קצבת זקנה" מ' כהן י' אילוז אוגדן **תכנוני מס** עמ' 347 והאתר המשפטי **מסטקס**.

⁴ הרחבה ראו בנושא: "המרת רווח פירותי לרווח הוני" מ' כהן י' אילוז אוגדן **תכנוני מס** עמ' 353 והאתר המשפטי **מסטקס**.

4. כיצד למנוע דחיית קצבת זקנה

מי שנאלץ לדחות את קבלת קצבת הזקנה מקבל אמנם תוספת של 5% מהקצבה לכל שנת דחייה, אולם נקודת האיזון להשבת קצבאות הזקנה שהפסיד היא כעבור 20 שנה! משכך, ככל שהנסיבות מאפשרות רצוי להימנע מיצירת הכנסות שמונעות את קבלת קצבת הזקנה. מי שיכול לשלוט ברמת ההכנסות שהוא מקבל (למשל, באמצעות חברה שבשליטתו) ידאג לקבל שכר בגובה שאינו עולה על ההכנסה המרבית. מאחר שההכנסה המרבית ממקור פסיבי היא בסכום גבוה יותר מההכנסה המרבית מיגיעה אישית, ישתדל המבוטח, שהוא בעל שליטה בחברה, למשוך מהחברה בשליטתו הכנסות פסיביות ככל שניתן. אפשר שההכנסה תתפצל בין שני בני הזוג ואז יהיה קל יותר לתכנן זאת.¹

5. סטודנט וחסר הכנסה

סטודנט וחסר הכנסה² שאינו עובד ואינו עובד עצמאי חייב בדמי ביטוח לאומי וביטוח בריאות לפי הסכום המזערי בעד עצמו, אף שאין לו הכנסה. אם יועסק כעובד ("עובד לשעה") בהיקף של לפחות 4 שעות ליום במשך יום בשבוע יקטן הסכום שבגיניו יחוייב בדמי ביטוח לפי חישוב אחר בסכום נמוך יותר.³

¹ הרחבה ראו בנושא: "קצבת זקנה - כיצד למנוע דחיית קצבה" מ' כהן י' אילוז אוגדן **תכנוני מס** עמ' 329 והאתר המשפטי **מסטקס**.

² חסר הכנסה יכול לכלול מבוטח כאמור בסעיף 348(ה) לחוק שכולל את המבוטחים הבאים: מתנדב בשירות לאומי, משרת בשירות לאומי-אזרחי, תלמיד במוסד תורני או בישיבה ומי שמשרת בשירות אזרחי כהגדרתו בסעיף 6(א) לחוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם, התשס"ב-2002 וכן מובטל שאינו זכאי לדמי אבטלה.

³ הרחבה ראו בנושא: "מבוטח חסר הכנסה שאינו עובד ואינו עובד עצמאי" מ' כהן י' אילוז אוגדן **תכנוני מס** עמ' 337 והאתר המשפטי **מסטקס**.